

Atmintinė kultūros paveldo objektų savininkams ir valdytojams

KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ PERDAVIMAS ARBA PARDAVIMAS (NKPI 15 str.)

Nekilnojamojo kultūros paveldo objekto perdavėjas (valdytojas) apie ketinimą sudaryti sandorį dėl kultūros paveldo objekto ne vėliau kaip prieš mėnesį raštu privalo informuoti savivaldybę, kad per nurodytą laiką patikrintų, ar tokio objekto ir jo vertingųjų savybių būklė atitinka nekilnojamosios kultūros vertybės pase užfiksuotą būklę. Kultūros paveldo objekto būklė tikrinama kultūros ministro nustatyta tvarka. Patikrinimo aktas, jei nebuvo atliekami tokio objekto tvarkybos darbai, jei nenustatyta jo sužalojimų ir jei nebuvo pažeisti jo naudojimo reikalavimai, galioja 6 mėnesius nuo akto surašymo dienos. Perdavėjo ar įgijėjo pageidavimu už Vyriausybės nustatyto dydžio valstybės rinkliavą toks būklės patikrinimas gali būti atliktas ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo pranešimo apie ketinimą sudaryti sandorį. Kultūros paveldo objekto perdavėjo teisės, pareigos ir atsakomybė, patikrinus objekto būklę, pereina naujam valdytojui (įgijėjui) nuo perdavimo ir priėmimo akto pasirašymo. **Valstybinė rinkliava už kultūros paveldo pavienio ar i kompleksą įeinančio objekto būklės patikrinimo akto išdavimą per 15 dienų imamas mokestis, kai objektas yra: 1. Archeologinė vieta – 57 Eur (199 litai); 2. Memorialinė vieta – 49 Eur (172 litai); 3. Statinys – 58 Eur (203 litai), 4. Dailės kūrinys, tiesiogiai susijęs su jo užimama ir naudoti reikalinga teritorija, ar kitas nekilnojamas daiktas, turintis vertingųjų savybių – 52 Eur (181 litai) sumokėti banke arba pavedimu. Gavėjas Valstybinė mokesčių inspekcija, įmonės kodas 88659752, sąskaita Nr. LT24 7300 0101 1239 4300, AB „Swedbankas“, banko kodas 73000, įmokos kodas 53047**

Jeigu patikrinimo metu nustatyta būklė neatitinka nekilnojamosios kultūros vertybės pase užfiksuotos būklės, už tai atsako perdavėjas. LR nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 15 straipsnis. Kultūros paveldo objekto būklės tikrinimo taisyklės.

KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ VALDYTOJŲ TEISĖS IR PAREIGOS (NKPAI 14 str.)

Valdytojas turi teisę:

- 1) naudotis savo valdomu turtu pagal paskirtį, nepažeisdamas šiame ir kituose įstatymuose nustatytų reikalavimų;
- 2) gauti metodinę, techninę, finansinę ir (ar) kitokią paramą kultūros paveldo objektui prižiūrėti ir tvarkyti, susipažinti su valstybės ir savivaldybių institucijų turima tyrimų medžiaga ir kita informacija apie kultūros paveldo objektą;
- 3) gauti informaciją apie skelbiamą saugoma arba numatomą paskelbti saugoma nekilnojamąją kultūros vertybę, vietai apsaugoti steigiamą draustinį ar rezervatą ir dėl to jo valdomam turtui (daiktams) nustatomus paveldosaugos reikalavimus;
- 4) teikti pasiūlymus, pastabas ir pretenzijas dėl jo turto įregistravimo Kultūros vertybių registre, paskelbimo saugomais kultūros paveldo objektu, vieta ar kultūros paminklu;
- 5) kreiptis į teismą, jeigu kultūros paveldo objektas ar vieta paskelbti saugomais ir veiklos sąlygos ar apribojimai nustatyti ar pakeisti neatsižvelgus į jo pretenzijas arba jei jo netenkina kompensacijos už veiklos apribojimus dydis.

Saugomo objekto valdytojas turi teisę Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 16 straipsnyje nustatytais sąlygomis sudaryti apsaugos sutartį, kurioje prisiimtų papildomus įsipareigojimus ir (ar) nurodytų kompensavimo už kultūros paveldo saugojimą būdus.

Valdytojo pareiga saugoti nekilnojamąją kultūros vertybę. Valdytojas privalo:

- 1) prižiūrėti kultūros paveldo objektą, jo teritoriją, vietovę, laiku šalinti atsiradusius defektus ir apsaugoti statinius nuo neigiamo aplinkos poveikio; patalpose, kurių interjeras vertingas, palaikyti reikiamą mikroklimatą; laiku atnaujinti želdinius, šalinti savaime užaugančius augalus, teritorijoje

šienauti žolę ir genėti medžius, valyti šiukšles, šalinti taršos šaltinius; istorinius želdynus – kultūros paveldo objektus prižiūrėti ir tvarkyti pagal kultūros ministro patvirtintą paveldo tvarkybos reglamentą, skirtą istorinių želdynų tvarkybai, ir suderintą su Aplinkos ministerija;

2) pranešti už apsaugą atsakingai institucijai apie nekilnojamajai kultūros vertybei iškilusią grėsmę, kurios pats pašalinti nepajėgia arba tam neturi reikiamos kvalifikacijos ar leidimo;

3) leisti kultūros ministro nustatyta tvarka Kultūros paveldo departamento prie kultūros ministerijos, savivaldybės paveldosaugos padalinio, taip pat Valstybinės kultūros paveldo komisijos nariams ir pareigūnams ar jų įgaliotiems specialistams apžiūrėti kultūros paveldo objektą ar vietovę, fiksuoti kultūros paveldo objekto ar vietovės būklę ir sutartomis sąlygomis atlikti tyrimus. Šiuo atveju šalis turi suderinti tyrimų trukmę, sklypų ribas, darbų atlikimo laiką ir nuostolių kompensaciją;

4) savivaldybės paveldosaugos padaliniiui pateikti saugomo objekto ar objekto, kuriam pradėta paskelbimo saugomu procedūra, tvarkybos projektus ir visus projektus, kurių įgyvendinimas paveiktų tokio objekto aplinką;

5) sudaryti šio įstatymo ir kitų įstatymų reikalavimus atitinkančias sąlygas visuomenei lankyti ir pažinti nekilnojamąsias kultūros vertybes;

6) leisti už apsaugą atsakingai institucijai kultūros paveldo objektą ženklinti tipinėmis ir (ar) individualiai sukurtomis lentomis ir rodyklėmis;

7) įgyvendinti apsaugos techninių priemonių įrengimo ir kitus neatidėliotinus saugojimo darbus, nustatytus kultūros ministro.

Valdytojas savomis lėšomis gali finansuoti kultūros paveldo apsaugos specialiuju planu rengimą.

PARAIŠKŲ TEIKIMAS TVARKYBAI KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ SAVININKAMS AR VALDYTOJAMS (NKPI 23 str.)

Nekilnojamųjų ir kilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimo darbų finansavimo tvarkos aprašas patvirtintas LR kultūros ministro 2014 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. IV-524, paraiškos teikiamos kasmet iki rugsėjo 1 d. (Kultūros paveldo departamentui prie kultūros ministerijos, Šnipiškių g. 3, 09309 Vilnius).

KOMPENSAVIMAS KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ SAVININKAMS AR VALDYTOJAMS (NKPI 28 str.)

Iš valstybės biudžeto lėšų, skirtų nekilnojamąjui kultūros paveldo tvarkybai, kompensuojamos išlaidos privačios nuosavybės – prieinamo visuomenei lankyti valstybės saugomo kultūros paveldo objekto – tvarkomiesiems paveldosaugos darbams atlikti. Kompensuojama atsižvelgiant į objekto reikšmingumą ir darbų atlikimo objektui išsaugoti svarbą. Kompensacija – piniginė išmoka, išmokama privačios nuosavybės savininkams (valdytojams) už atliktų privačios nuosavybės pastato ar jo aplinkos tvarkybos darbų išlaidas.

Prieinamų visuomenei lankyti valstybės saugomų kultūros paveldo objektų privačių savininkų valdomų kultūros paveldo objektų tyrimai kompensuojami 100 proc., avarinės grėsmės šalinimas, konservavimas ir restauravimas, projektavimo darbai – iki 50 proc. Itin sparčiai nykstančio medinio kultūros paveldo tyrimai kompensuojami 100 proc., o visi kiti minėti darbai – iki 70 proc. Norint susigrąžinti dalį investuotų asmeninių lėšų būtina, kad paveldo objektas būtų saugomas valstybės ir prieinamas lankyti visuomenei. Taip pat privaloma pateikti nepriekaištingai parengtus paveldosaugos tvarkybos dokumentus.

Kompensacijos išmokamos prašymus pateikusiems privačios nuosavybės – prieinamų visuomenei lankyti valstybės saugomų nekilnojamąjui kultūros paveldo objektų valdytojams, kuriems yra įteikti kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentai ir kurie yra sudarę su Kultūros paveldo departamentu apsaugos sutartis, nustatančias šių kultūros paveldo objektų lankymo ir paveldosaugos sąlygas.

Prašymai su nepriekaištinga paveldosaugos tvarkybos dokumentacija išmokėti kompensacija pateikiami Kultūros paveldo departamentui prie kultūros ministerijos iki einamųjų metų spalio 1 d. Šnipiškių g. 3, 09309 Vilnius.

Privačios nuosavybės – prieinamų visuomenei lankyti valstybės saugomų nekilnojamojo kultūros paveldo objektų tvarkomųjų paveldosaugos darbų išlaidų kompensavimo taisyklės patvirtintos Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2006 m. rugsėjo 18 d įsakymu Nr. ĮV-425. LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 28 straipsnis.

*Parengė Joniškio rajono savivaldybės administracijos
Architektūros ir teritorijų planavimo skyriaus
vyriausioji specialistė (paveldosaugos) Vilma Bartašienė
Joniškis, Livonijos g. 4 (406 kab.), mob. 8 686 49 084, elektroninis paštas
vilma.bartasiene@joniskis.lt*